

Státní zdravotní dozor

Mgr. Aleš Peřina, Ph. D.

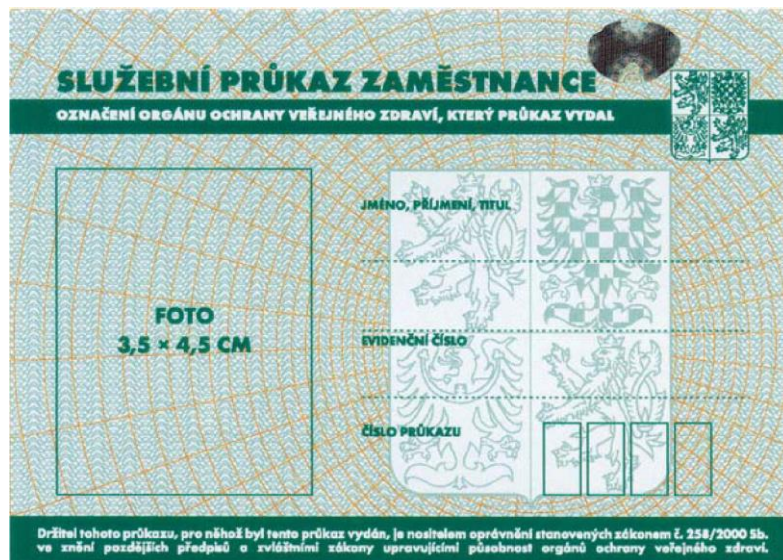
Kontrolní řád (zákon č. 255/2012 Sb.)

- Obecná pravidla státní kontroly pro zjištění skutečného stavu věci
- Je modifikován zákonem č. 258/2000 Sb. O ochraně veřejného zdraví, popř. zákonem o SZPI, o ČOI, Veterinárním zákonem atd.
- Pověření ke kontrole
- Zahájení kontroly
- Průběh kontroly: práva a povinnosti kontrolujících a kontrolovaných
- Ukončení kontroly
- Náležitosti protokolu

Státní zdravotní dozor

- Vykonávají krajské hygienické stanice podle kontrolních plánů, které určují priority činnosti na tomto úseku ochrany veřejného zdraví.
- Zahajuje se předložením služebního průkazu, při kontrole hluku, vibrací, neionizujícího záření a pískoviště venkovní hrací plochy pro děti prvním úkonem SZD
 - Při kontrole ČOI je prvním kontrolním úkonem nákup, tato skutečnost musí být oznámena ihned, u e-shopu do 14 dnů
- Při výkonu státního zdravotního dozoru orgány ochrany veřejného zdraví v rozsahu své působnosti dozírají, zda osoby plní povinnosti stanovené k ochraně veřejného zdraví
 - přímo použitelnými předpisy Evropské unie
 - zákony, vyhláškami a nařízeními vlády
 - jinými závaznými opatřeními, která vydal OOVZ

Vzor služebního průkazu (NV 138/2003 Sb.)

Státní zdravotní dozor

- Pracovníci SZD smějí vstupovat do obydlí fyzických osob k
 - Zamezení šíření nákazy
 - Odvrácení zvýšeného výskytu přenašečů infekčních onemocnění a škodlivých nebo epidemiologicky významných členovců, hlodavců a dalších živočichů
 - zjištění ohniska nákazy
 - nařízení, provedení a kontrole protiepidemických opatření
 - zjištění zdroje hluku, vibrací a neionizujícího záření

Oprávnění orgánů SZD

- Pozastavení výkonu činnosti, uvádění výrobku na trh, jeho distribuci a vystavování nebo stažení z oběhu
- Omezení nebo zákaz používání nejakostní pitné vody nebo teplé vody pokud byly porušeny povinnosti v ochraně veřejného zdraví
- Prověřování znalosti fyzických osob vykonávajících činnosti epidemiologicky závažné nutné k ochraně veřejného zdraví,
- Nařízení četnosti kontroly vody v bazénu
- Zákaz provozu pískoviště venkovní hrací plochy určené pro hry dětí
- Nařízení úpravy provozního řádu
 - Vodovodu
 - zařízení pro výchovu a vzdělávání
 - V zařízení zdravotních a sociálních služeb
 - při výkonu činností epidemiologicky závažných
 - Při provozování zdrojů hluku a vibrací
 - při pracovních činnostech, při nichž provozní řád vyžadován (práce s azbestem, práce s neionizujícím zářením apod.)

Oprávnění orgánů SZD

- Zakázání použití látky, suroviny, polotovaru nebo potraviny určené k výrobě nebo přípravě pokrmu (tj. přerušování výroby a přípravy) na dobu potřebnou k provedení státního zdravotního dozoru
- Nařízení likvidace pokrmu, suroviny, polotovaru nebo potraviny, pokud není bezpečná pro lidské zdraví, kontrolovaná osoba musí prokázat, že likvidace proběhla
- možnost uložit povinnost určení a měření faktorů životních a pracovních podmínek ke zjištění, zda není ohroženo veřejné zdraví
- možnost uložit povinnost zpracování hodnocení zdravotních rizik osobě, jejíž činnost je nebo může být zdrojem zdravotního rizika
- okamžité uzavření provozovny od okamžiku zjištění porušení povinnosti, které může mít za následek ohrožení života nebo zdraví
- Možnost stanovení přísnějších nejvyšších přípustných hodnoty rizikových faktorů pracovních podmínek, pokud to je třeba s ohledem na ochranu zdraví
- Nařízení preventivní vykonávajících činnosti epidemiologicky závažné lékařské prohlídky a potřebná laboratorní a jiná vyšetření nutná k předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění,
- Nařízení povinností osobě, která vylučuje choroboplodné zárodky, s výjimkou léčení
 - povinnost oznamování této skutečnosti lékaři
 - Zákaz činností

Oprávnění orgánů SZD

- Orgán ochrany veřejného zdraví je oprávněn přizvat k účasti na výkonu státního zdravotního dozoru v zájmu dosažení jeho účelu zaměstnance zdravotního ústavu nebo Státního zdravotního ústavu; nebo jinou odborně způsobilou fyzickou osobu (např. znalce).
- Přizvané osoby mají povinnosti pracovníků SZD

Povinnosti pracovníků SZD

- Zajišťovat výkon státního dozoru v souladu s přímo použitelnými předpisy EU a právními předpisy ČR
- Zachovávat obchodní tajemství
- Zachovávat mlčenlivost o individuálních informacích. V nezbytném rozsahu smí individuální informace sděleny
 - Osobě, jíž se údaje týkají
 - Osobám blízkým
 - Lékaři pro poskytování dalších zdravotních služeb
 - Zdravotní pojišťovně
 - Inspektorátu práce, Úřadu práce, Odboru sociálně-právní ochrany dětí
 - Veřejnému ochránci práv, Státnímu zástupci a předsedovi senátu soudu
- Přístup k informacím o zdravotním stavu osob mají pouze pracovníci SZD s kvalifikací lékaře nebo nelékařského zdravotnického pracovníka podle zákonů č. 95/2004 Sb. a 96/2004 Sb.
- Kontrolované osobě předat Protokol o kontrole

Povinnosti kontrolované osoby

- Strpět provedení SZD a poskytnout součinnost
 - Vstup do objektu, odběr vzorků, výpis z dokumentů nebo pořizování jejich kopií, podání komentářů a vysvětlení
- Neprodleně informovat příslušný orgán ochrany veřejného zdraví o odstranění zjištěné závady a spočívá-li závada ve skutečnosti, kterou lze měřit, předložit důkaz o dodržení povinnosti. Pro účely tohoto důkazu může osoba měření a laboratorní vyšetření provést jen prostřednictvím držitele autorizace nebo u držitele osvědčení o akreditaci.
- Na vyzvání se dostavit na OOVZ.

Práva kontrolované osoby

- Do 3 dnů od doručení protokolu o kontrole podat námitky, lhůta k jejich vypořádání vedoucím kontrolní skupiny jsou 3 dny, nadřízeným pracovníkem pak 30 dnů.
- Vypořádáním námitek nebo uplynutím lhůty pro jejich podání státní zdravotní dozor končí.
- Obdržet úhradu vstupného do objektu, jízdného v dopravním prostředku anebo ceny kontrolního vzorku, pokud o to kontrolovaná osoba požádá do 6 měsíců od provedení kontroly. Nárok na úhradu nevzniká, pokud bylo při kontrole zjištěno porušení povinností v ochraně veřejného zdraví.

Protokol o kontrole musí obsahovat

- označení kontrolního orgánu a kontrolujícího,
- označení ustanovení právního předpisu vymezujícího pravomoc kontrolního orgánu k výkonu kontroly,
- označení přizvané osoby, včetně důvodu jejího přizvání,
- označení kontrolované osoby,
- označení předmětu kontroly,
- kontrolní úkon, jímž byla kontrola zahájena, a den, kdy byl tento kontrolní úkon proveden,
- poslední kontrolní úkon předcházející vyhotovení protokolu o kontrole a den, kdy byl tento kontrolní úkon proveden,
- kontrolní zjištění, obsahující zjištěný stav věci s uvedením nedostatků a označení právních předpisů, které byly porušeny, včetně uvedení podkladů, z kterých tato kontrolní zjištění vycházejí,
- poučení o možnosti podat proti kontrolním zjištěním uvedeným v protokolu o kontrole námitky s uvedením lhůty pro jejich podání a komu se podávají,
- datum vyhotovení,
- podpis kontrolujícího.

Autorizace

- postup zahájený na žádost fyzické osoby, na jehož základě se vydává osvědčení o tom, že osoba je způsobilá ve vymezeném rozsahu provádět
 - odběr a vyšetření jakosti pitné vody a teplé vody
 - měření intenzit fyzikálních a chemických faktorů
 - Provádět biologické, mikrobiologické a parazitologické zkoušky
 - Provádět kontrolu dezinfekce a sterilizace
 - odběr a vyšetření zdravotní nezávadnosti pokrmů
- Orgánem autorizace je MZ ČR
- Ve stanovených případech může být nahrazena akreditací (ČIA, o. p. s.)

Podmínky pro udělení autorizace

- Odborná úroveň žadatele
- Technické vybavení žadatele
- Dostatečný počet zaměstnanců pro zajištění správnosti postupů
- Neexistence finančních nebo jiných zájmů, které by mohly ovlivnit výsledek měření nebo stanovení
- Bezúhonnost

Zánik autorizace

- Uplynutím časové platnosti autorizace
- Smrtí fyzické osoby
- Vzdáním se osvědčení
- Odejmutím autorizace

Přestupky na úseku OVZ

- Přestupek: opomenutí povinnosti konat
- Pachatelem je typicky **fyzická osoba**
- Nesplnění ohlašovací povinnosti
 - např. oznámení činnosti stravovací služby, nepředložení provozního řádu ke schválení, neohlášení infekčního onemocnění, kterého je hlášení povinné, neohlášení výskytu látky nebo mikroorganismu v pitné vodě provozovatelem vodovodu pro veřejnou potřebu aj.
- Neprovedení kontroly jakosti pitné vody nebo teplé vody
- Nesplnění informační povinnosti o výrobku nebo službě spotřebiteli, pokud je tak stanoveno předpisem nebo pokud výrobek nebo služba představuje riziko pro lidské zdraví
- Nedodržení hygienických limitů
- Nesplnění podmínek pro výkon činností, které jsou stanoveny zákonem a prováděcími právními předpisy
- Nezajištění dodržování provozních řádů
- Pokuty odstupňované v rozmezí 10 tis. Kč až 3 mil. Kč vybírá KHS a vymáhá Celní úřad nebo bloková pokuta do výše 1000 Kč.

Správní řád (zákon č. 500/2004 Sb.)

- Osoba, které je uloženo nápravné opatření k odstranění závady nebo osoba, které je uloženo opatření k zamezení šíření infekčního onemocnění, je účastníkem řízení.
- Nejčastějším účastníkem správního řízení je právnická osoba
- Účastníci řízení vystupují ve správním řízení rovnoprávně, aby mohl být poznán skutečný stav věci.
- Účastník řízení má právo
 - Být informován o zahájení správního řízení a o úkonech správního řízení
 - 10. den je uložena písemnost považována za doručenou, nejsou-li prokázány vážné překážky doručení
 - Doručení veřejnou vyhláškou, není-li známa funkční adresa
 - Namítat podjatost
 - Navrhovat důkazy
 - Nahlížet do spisu (dokumentace, laboratorní zkoušky, výpovědi...)
 - Být zastupován
 - Podávat odvolání, lhůta k vyřízení je 90 dnů, v odůvodněných případech lze odejmout odkladný účinek odvolání
- Správní řízení je službou veřejnosti, zákon proto ukládá zdvořilé jednání úředních osob i účastníků řízení, účastníci jsou však povinni poskytnout součinnost
 - Pořádková pokuta až 50.000 Kč
 - Předvedení Policií ČR nebo jiným ozdrobjeným sborem
- Jednání se vede písemnou korespondencí nebo ústně, o ústním jednání se pořizuje protokol podepsaný všemi účastníky jednání

Použití správního řádu

- Správní řád (zák. č. 500/2004 Sb.): základní procesní předpis ČR
- Zahájení řízení
 - Z moci úřední
 - Účastníkem řízení ze SZD je typicky právnická osoba, jíž má být uložena sankce nebo jiná povinnost anebo fyzická osoba, je-li Správní řád použit k projednávání přestupků fyzických osob
- Vedení řízení
 - Písemně, o ústním jednání se pořizuje protokol
 - Jednacím jazykem je čeština, použití slovenštiny je možné, z ostatních jazyků je nutno zajistit překlad do češtiny.
 - O správním řízení se vede spis, který obsahuje podání, protokoly, záznamy, písemná vyhotovení rozhodnutí a další písemnosti, přílohu spisu tvoří zejména obrazové, zvukové a digitální záznam.
- Rozhodnutí
 - Obsahuje: výrok, odůvodnění a poučení účastníků řízení o opravných prostředcích

Trestné činy v ochraně veřejného zdraví

- Trestným činem je protiprávní čin, který trestný zákoník označuje za trestný způsobený úmyslně nebo z nedbalosti
- Nedbalost:
 - a. Pachatel věděl, že porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí
 - b. nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl.

Trestné činy v ochraně veřejného zdraví

- Trestní zákoník (zák. č. 40/2009 Sb.) a procesní Trestní řád (zák. č. 141/1961 Sb. V platném znění)
- Příklady:
 - Usmrcení z nedbalosti, těžké ublížení na zdraví z nedbalosti, ublížení na zdraví z nedbalosti (§§ 143, 147-148)
 - Šíření nakažlivé lidské nemoci úmyslně nebo z nedbalosti (§ 152-153)
 - Ohrožování závadnými potravinami a jinými předměty úmyslně nebo z nedbalosti (§ 156-157)
 - Poškození a ohrožení životního prostředí úmyslně nebo z nedbalosti, poškození vodního zdroje (§ 293-294a)
 - Neoprávněné nakládání s odpady (§ 298)
 - Trestné činy proti výkonu pravomoci orgánu veřejné moci a úřední osoby (§ 323, 334)
 - Vyhrožování, úplatkářství, zneužití pravomocí.....
 - Státní orgány jsou dále povinny neprodleně oznamovat státnímu zástupci nebo policejním orgánům skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin.

Závěr

- Státní zdravotní dozor je prostředkem státu k ověřování plnění a k vymáhání povinností osob na úseku ochrany veřejného zdraví.
- Neplnění povinností osob v ochraně veřejného zdraví v rozsahu definovaném Zákonem o ochraně veřejného zdraví jsou přestupkem.
- V závažných případech může dojít k tomu, že neplnění povinností stanovených zákonem se stane příčinou újmy anebo vážné újmy na zdraví a životech osob.